

Til Byrådservice

21. marts 2017
Side 1 af 10

Besvarelse af 10-dages forespørgsel vedrørende trivsel for skoleelever

Jan Ravn Christensen fra SF i Aarhus Byråd har stillet en række spørgsmål vedrørende trivsel for skoleelever til Magistratsafdelingen for Børn og Unge og Magistratsafdelingen for Sociale forhold og Beskæftigelse.

Børn og Unge har besvaret spørgsmål nr. 1-4, mens Sociale forhold og Beskæftigelse har besvaret spørgsmål nr. 5. Besvarelsen af spørgsmålene fremgår nedenfor.

Spørgsmål 1:

For de elever, der tilkendegiver de ikke trives i trivselsmålinger i skolen, hvad gøres der konkret for de pågældende elever?

Besvarelse:

Børn og Unge kan oplyse, at resultaterne fra Elevtrivselsmålingen i Aarhus Kommune alene behandles på et samlet niveau. Betingelsen for at kunne gennemføre målingerne er kravet om, at elevernes besvarelser behandles fortroligt og anvendes kun til statistisk brug jf. persondataloven. Det "laveste" niveau, som resultaterne opgøres på, er på klassebetegnelse (f.eks. 6A). Er der mindre end fem besvarelser, genereres der ikke en resultatrapport, da elevernes besvarelser vil kunne genkendes.

Resultaterne fra Elevtrivselsmålingen giver kommunen, skolen og underviserne på skolen et redskab til deres systematiske arbejde med trivsel og undervisningsmiljø.

Med resultatrapporter for hele skolen, klassetrin og klasse har den enkelte skole mulighed for at lave opfølgende indsatser på klasseniveau. I forhold til nærmere opfølgning på de elever, som i trivselsmålingen tilkendegiver ikke at trives, vil dette som anført være på klasseniveau. Her kan lærerteamet, som er tilknyttet klassen, arbejde nærmere med trivslen i forhold til de områder, hvor elevtrivselsmålingen har vist, at der er udfordringer med trivslen hos eleverne i klassen.

Spørgsmål 2:

Hvilke handlemuligheder har børn, forældre, lærere og pædagoger, hvis de i løbet af året oplever, at et barn ikke trives i skolen?

BØRN OG UNGE

SOCIALE FORHOLD OG BESKÆFTIGELSE

Aarhus Kommune

Rådhuset, Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Telefon: 89 40 20 20
Direkte telefon: 89 40 36 25

Direkte e-mail:
clari@aarhus.dk

Sag: 17/011437
Sagsbehandler:
Claudia Risbæk

Besvarelse:

Udgangspunktet for Børn og Unge er, at alle børn og unge i Aarhus Kommune trives, lærer og udvikler sig, når de har passende udfordringer, ser mening og oplever anerkendelse og social samhørighed i forpligtende, rummelige og givende fællesskaber.

Personlige udfordringer eller andre vilkår kan imidlertid begrænse den enkeltes muligheder for trivsel, læring og udvikling. Børn og unge kan – af vidt forskellige årsager og i kortere eller længere tid – have brug for særlig støtte og opmærksomhed. Årsagerne til mistrivsel hos børn og unge er individuelle og kan være meget forskellige. Nogle børn og unge mistrives f.eks. på grund af familiære eller sociale forhold. Andre mistrives som følge af undervisningsrelaterede udfordringer eller relationsmæssige problematikker. Nogle børn og unge kan også have helbredsrelaterede problemer, som kan danne grundlag for mistrivsel.

Hvilke tiltag, der iværksættes for en elev, der i løbet af skoleåret ikke trives i skolen, er afhængig af, hvilke konkrete problematikker, der ligger til grund for elevens mistrivsel. Beslutningen om, hvilke handlemuligheder der forefindes og hvilken indsats, der igangsættes for eleven, træffes ud fra en konkret og individuel vurdering af den enkelte elev og den bagvedliggende årsag til elevens manglende trivsel.

Skolen og elevens forældre er som udgangspunkt de primære parter i forhold til at opspore en elevs mistrivsel i skolen. Forældre er de vigtigste voksne i et barns liv og samarbejdet med forældrene er helt afgørende for at bringe eleven tilbage i trivsel. Skole og forældre har mulighed for at inddrage en eller flere aktører/samarbejdsparter fra Aarhus Kommune afhængig af baggrunden for elevens mistrivsel. Disse aktører kan være PPR og Specialpædagogik, hvis eleven f.eks. har specialpædagogiske behov, Børn og Unge-lægerne, Sundhedsplejen, UngiAarhus, Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU), SSP eller Socialforvaltningen.

Der er et bredt spektrum af handlemuligheder afhængig af elevens behov. Det kan f.eks. være individuelt tilrettelagt undervisning og støtte i forskellig form på elevens skole både i undervisningsdelen og SFO, rådgivning og vejledning og iværksættelse af indsatser gennem PPR og Specialpædagogik, hvis eleven har specialpædagogiske behov. Der kan også være tale om tværfaglige netværksmøder målrettet både eleven og familien med deltagelse fra forældre og de professionelle fagfolk/samarbejdsparter omkring eleven.

Skolen, forældre og den eller de relevante samarbejdsparter fra Aarhus Kommune iværksætter i fællesskab de indsatser, som bedst muligt kan imødekomme elevens behov med henblik på at bringe eleven hurtigst muligt tilbage i trivsel.

21. marts 2017

Side 2 af 10

21. marts 2017
Side 3 af 10

Spørgsmål 3:

Eksisterer der en handlingsgaranti eller lignende om, at når skolen/Børn og Unge oplever eller får kendskab til elever der ikke trives, at der så igangsættes tiltag der fremmer elevens trivsel inden for en bestemt tidsperiode på fx en uge?

Besvarelse

Der er både en lovgivningsmæssig forpligtelse, herunder bl.a. i folkeskoleloven og serviceloven, samt en klar politisk forventning i børne- og ungepolitikken til at handle, når man bliver opmærksom på børn og unge, der ikke trives.

En vigtig nøgle i arbejdet med at give alle børn og unge i Aarhus Kommune muligheder for et godt liv, er en tidlig indsats – forstået både som tidlig i alder og i forhold til et problems opståen. Tidlige rettidige indsatser, allerede ved den første bekymring for mistrivsel, er af afgørende betydning.

Når der opstår en bekymring om mistrivsel hos en elev har skolen, forældre, og den eller de øvrige relevante aktører i Aarhus Kommune, der er involveret i forhold til et barn, alle en forpligtelse til at handle så tidligt som muligt. I et samarbejde kortlægges årsagen til mistrivsel hos eleven, hvorefter de passende tiltag kan iværksættes med henblik på at imødekomme elevens behov. Tiltaget afhænger – som anført i besvarelsen af spørgsmål 2 – af baggrunden for elevens mistrivsel og igangsættes, når der er tale om tiltag i forhold til undervisning, lokalt på baggrund af skoleleders beslutning i henhold til lovgivningen på folkeskoleområdet.

Spørgsmål 4:

En række af de elever der ikke kan trives kan formodes at få følgevirkninger af deres manglende trivsel i folkeskolen fx i form af spisevægring, alarmrende fravær, angstproblematikker o. lign. Følgevirkningerne kan påkalde en ekstra specialpædagogisk indsats fra skolens side, som kan belaste skolens samlede økonomi. Skolens ressourcer til ekstra specialpædagogiske tiltag over for eleverne tildeles på mange måder bl.a. gennem skolens samlede budget, fra visiteringer fra central side og gennem tildeling af specialpædagogiske midler til området gennem udlægningsmodellen.

Ressourcerne i udlægningsmodellen skal finansiere de elever, som skolerne indstiller til specialklassetilbud og samtidigt finansiere specialpædagogiske tiltag på skolen.

SF ønsker belyst om ressourcerne der følger med udlægningsmodellen svarer til behovet, eller om de mangeartede specialpædagogiske opgaver på

skolen belaster skolens økonomi, og som en konsekvens af dette vanskeliggør en ekstra indsats over for elever der ikke trives med dertilhørende potentielle negative følger.

Konkret ønsker SF en opgørelse for de sidste 5 år over, hvor mange ressourcer skolerne har brugt til opgaver hørende under udlægningsmodellens ressortområder (fx specialklassepladser) versus hvor mange ressourcer skolerne er tildelt efter principperne i udlægningsmodellen.

Såfremt udlægningsmodellen har den ressourcemæssige volumen der svarer til behovet, ønsker SF en kortfattet redegørelse for barrierer og tiltag, der kan fremme arbejdet med elevernes trivsel og skoledeltagelse.

Besvarelse:

Udlægningsmodellen er en model til fordeling af økonomiske midler til Aarhus Kommunes skoler til brug for specialpædagogiske aktiviteter, herunder køb af specialklassepladser. Modellen giver skolelederen mulighed for at træffe beslutninger om specialpædagogisk indsats så tæt på det lokale og den enkelte elev som muligt. Modellen styrker endvidere arbejdet med inklusion i normalområdet både i forhold til nytænkning og udvikling af lokale tilbud. Med de økonomiske ressourcer til specialpædagogiske aktiviteter udlagt decentralt følger omvendt også den usikkerhed, der er forbundet med de udsving, som er naturlige på det specialpædagogiske område. Der kan på de enkelte skoler således i visse år være et mindre behov for specialpædagogisk bistand, mens behovet i andre år kan være højere. Endvidere kan der være udsving i forhold til tilflytning og fraflytning af elever med specialpædagogiske behov til skolens distrikt.

I nedenstående Tabel 1 fremgår, hvor mange økonomiske midler, der er udlagt til Aarhus Kommunes skoler via udlægningsmodellen i de seneste 5 skoleår. Det fremgår endvidere, hvor mange økonomiske midler, der er udlagt til skolerne til køb af specialklassepladser samt hvor mange økonomiske ressourcer skolerne har anvendt til at købe specialklassepladser i den samme periode.

21. marts 2017

Side 4 af 10

Tabel 1 – Udlægningsmodellen og køb af specialklassepladser. Alle beløb er løbende priser i mio. kr.

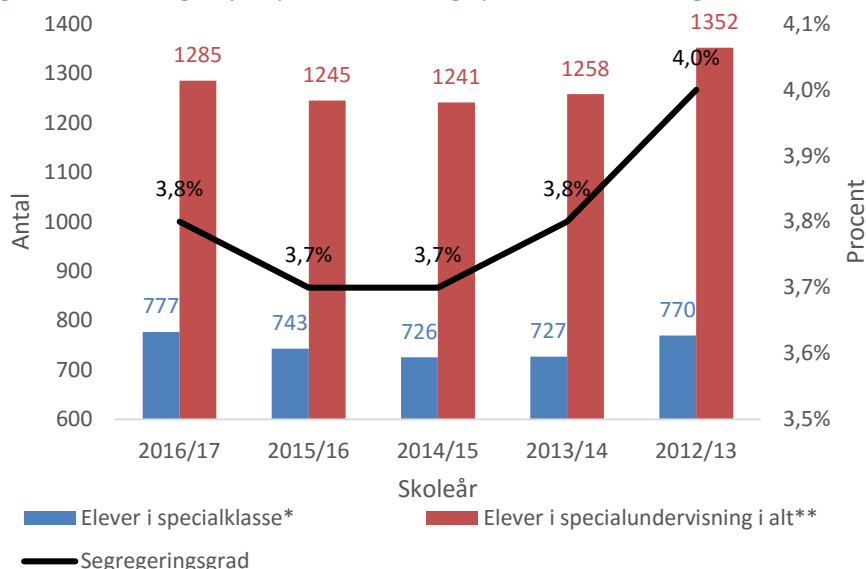
21. marts 2017
Side 5 af 10

Skoleår:	2016/17*	2015/16	2014/15	2013/14	2012/13
Økonomiske midler til skolerne via udlægningsmodellen	172,6	174,8	171,2	166,7	161,4
• Heraf midler til køb af specialklassepladser	94,5	97,7	95,1	90,1	87,2
Skolernes faktiske køb af pladser i specialklasse	102,8	94,2	90,4	91,1	94,3
Andel af økonomiske midler fra udlægningsmodellen anvendt på køb af pladser i specialklasse	60%	54%	53%	55%	58%

*Bemærk, at beløbet for midler anvendt på køb af pladser i specialklasse for 2016/17 baserer sig på en prognose for månederne april-juli samt faktiske tal for august-marts.

I nedenstående [Figur 1](#) fremgår, hvor mange elever, der har været indskrevet i specialklasse pr. september måned de seneste 5 år. Den igangværende planlægning af det kommende skoleår 2017/2018 tyder på, at den stigende tendens i antallet af specialklasseelever vil fortsætte.

Figur 1 - Udviklingen på specialklasse- og specialundervisningsområdet

*Ovenstående tal for specialklasseelever dækker udelukkende over specialklasseelever, som skolerne i henhold til udlægningsmodellen betaler for. Elever i Møllevangskolens Sprog og Kommunikationsklasser samt elever på Kaløvigskolen er således ikke medtaget, da disse elever finansieres centralt. Det er tale om 51-54 elever pr. år, som også benytter specialklasse-tilbud. Budgettal pr. september

**Dækker over elever i specialklasser, specialskole samt øvrige specialpædagogiske tilbud, herunder enkeltintegration. Planlægningstal pr. april.

Som det ses af ovenstående tabel 1 og figur 1 varierer behovet for specialklassepladser i de enkelte år. Som følge heraf varierer skolernes økonomiske midler til indsatser lokalt på skolerne fra år til år også. Dette kan bl.a. til dels være et udtryk for skolernes lokale prioriteringer og dels være et udtryk for et øget antal elever i målgruppen for specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand.

21. marts 2017
Side 6 af 10

Aarhus Kommune er forpligtet til at oprette det antal specialklassepladser, som der er behov for. Eftersom den samlede økonomiske ramme til det specialpædagogiske område er fast, vil et højere antal specialklassepladser medføre, at der er tilsvarende færre økonomiske midler til den resterende del af det specialpædagogiske område. Et øget eller faldende antal specialklasseelever kan altså betyde, at der er færre eller flere økonomiske ressourcer til at finansiere lokale specialpædagogiske indsatser på de enkelte skoler. Som det ses i figur 1 er der i de seneste par skoleår blevet færre midler til lokale specialpædagogiske indsatser på skolerne. Omvendt var der i skoleårene 2012/13 til 2014/15 et stigende antal midler til lokale specialpædagogiske indsatser. Som anført ovenfor er det forventeligt med et vist udsving mellem årene.

Herudover skal bemærkes, at udlægningsmodellen i 2017 er reduceret med 3 mio. kr. som følge af byrådsbeslutningen fra 2014 om Tidlig indsats og forebyggelse 0-18 år. I 2018 vil denne reduktion være på 3,2 mio. kr. og i 2019 på 6 mio. kr. Det hænger bl.a. sammen med målet for tidlige indsatser, idet man ved en tidlig mere forebyggende indsats forventer at kunne nedbringe antallet af elever i specialpædagogiske tilbud.

Ud over tiltag for enkelte elever, som anført i besvarelsen af spørgsmål nr. 2, iværksætter Børn og Unge løbende projekter med henblik på børn og unges øgede trivsel. Af forskellige projekter kan nævnes:

Udbredelse af NEST elementer i almenundervisningen

Projekt i forlængelse af NEST-projektet på Katrinebjergskolen med deltagelse af op til 50 skoler og klasser samt de involverede lærere. Starter i efteråret 2017. Sigter mod at afprøve elementer fra NEST-klasserne på Katrinebjergskolen i almenundervisningen. Derudover indgår der også et element af to-lærerordninger i 2,5 time ugentligt. Herudover deltager alle lærerne i et kompetenceudviklingsforløb.

Alle elever til Folkeskolens prøver

Projektet er iværksat af byrådet i forbindelse med budgetforliget for 2016, hvor projektet tilføres 4 mio. kr. over 3 år. Målet med indsatsen er at øge den faglige læring, progression og udvikling blandt elever i specialklasserne og skolerne, specifikt med henblik på at gøre en større andel af eleverne uddannelsesparate og i stand til at gå op til folkeskolens prøver i 9. og 10. klasse. Konkret består projektet af et kompetenceudviklingsforløb, baseret

på aktionslæringsprincipper, som gennemføres for 350 lærere og pædagoger fra kommunens specialklasser og Langagerskolen.

21. marts 2017
Side 7 af 10

Back2School

Back2School er et udviklingsprojekt med henblik på en psykologisk indsats mod opmærksomhedskrævende fravær i samarbejde mellem Aarhus Kommune og Aarhus Universitet fra sommeren 2017. Formålet med projektet er at undersøge, om en systematisk indsats kan mindske skolefraværet hos børn med opmærksomhedskrævende fravær og hjælpe børnene til en hverdag med regelmæssig skolegang.

Flere elever i almenklasse

Projektet er på nuværende tidspunkt under overvejelse. Formålet med projektet er fremme arbejdet med at udsluse flere elever fra specialklasse til almenklasse. Projektet skal sikre, at værtsskolerne og udslusningsskolerne har de nødvendige kompetencer til at håndtere udslusningen.

Pædagogisk Afdeling i Børn og unge og skolerne har løbende dialog og samarbejde omkring hvilke temaer og udfordringer, der har behov for et øget fokus fremadrettet. Således har Pædagogisk Afdeling senest på møder i de 8 områder haft en dialog med alle skoleledelser i kommunen om bl.a. udlægningsmodellen. På møderne fremgik bl.a., at skoleledelserne ønsker fokus på overgangen fra dagtilbud til skole – både hvad angår elever med behov for et specialpædagogisk behov og hvad angår skolegangsudsættelse af elever. Endvidere blev det fremført, at der er behov for kompetenceudvikling af medarbejdere med inklusionsopgaver ud over de ovennævnte tiltag. *Fællesskaber for Alle* er også et tema, som der fremover ønskes en øget indsats overfor.

Spørgsmål 5:

Hvis elever mistrives i skolen og deraf har svært ved komme i skole fx pga. skolevægring, angstproblematikker o. lign., har det personlige konsekvenser for det enkelte barn og den enkelte familie. Men det må også formodes at elevernes manglende deltagelse i skolens aktiviteter kan belaste andre områder af kommunens drift.

Derfor vil SF spørge Magistratsafdelingen for sociale forhold og beskæftigelse om magistratsafdelingen har udgifter forbundet med elevernes manglende trivsel og dertilhørende følgevirkninger i form af skolevægring, alarmerende fravær, angstproblematikker o. lign., som resulterer i manglende skoledeltagelse for barnet. Fx i form af indsatser over for børnene eller som tabt arbejdsfortjeneste.

Besvarelse:

Sociale forhold og Beskæftigelse har fremsendt følgende bidrag til besvarelsen af spørgsmålet:

21. marts 2017

Side 8 af 10

Magistratsafdelingen for Sociale forhold og Beskæftigelse (MSB) har udgifter forbundet med elevernes manglende trivsel og dertilhørende følgevirkninger. Det er dog vanskeligt at lave en opgørelse af udgifterne, som direkte er forbundet hertil, da andre forhold knyttet til eksempelvis familien, sundhed og netværket omkring familien, ligeledes kan have indflydelse på barnets trivsel. I MSB opleves et stigende antal problematikker som angst, spiseforstyrrelser, depression og selvskadende adfærd hos de unge. En del af de psykisk sårbare unge gennemfører ikke afgangsprøven i grundskolen. De ovenfor nævnte problematikker kan altså have store konsekvenser for deres skolegang og fremtidige uddannelse og job.

MSB ser et potentiale i at videreudvikle de faglige og samarbejdsrelaterede kompetencer over for de psykisk sårbare unge. Stigningen i de mentale helbredsproblemer hos børn og unge og årsagen til dette er mange facetteret. Der er en dokumentation for, at børn og unge har en øget risiko for at udvikle psykiske helbredsproblemer, hvis specifikke risikofaktorer knyttet til den familiemæssige situation er til stede. Det er således muligt at forebygge over for de unge ved tidlig og rettidige indsatser. Det gælder både indsatser i forhold til samarbejdet med MBU, så der kan sættes ind, mens de unge stadig er tilknyttet grundskolen, og i samarbejdet med Region Midtjylland omkring øget støtte i eget hjem og hjælp til familien omkring den unge.

Hvad angår tabt arbejdsfortjeneste til forældrene oplever Handicapcentret for børn (HCB), at børn der har meget svære problemstillinger og mistrives i skolen kan få så betydelige og varige lidelser, at de kommer til at tilhøre gruppen af børn og unge, hvor forældrene kan være berettiget til ydelser, jf. servicelovens § 42 - tabt arbejdsfortjeneste og § 41- nødvendige merudgifter.

I de familier hvor børnene vurderes at have betydelige og varige lidelser, vil der oftest være behov for kompenserende ydelser til eksempelvis kørsel og medicin, aflastning til forældrene, samt indsatser som f.eks. psykolog støtte eller kontaktperson til den unge. Ofte vil forældrene have behov for kompensation for tabt arbejdsfortjeneste i en længere periode, f.eks. et år, til pasning i hjemmet og til, at barnet hjælpes med skole opstart, når det er muligt. De væsentligste indsatser, som MSB har i forhold til elever med manglende trivsel, er:

21. marts 2017
Side 9 af 10

Fraværssamråd

Fraværssamrådet er en indsats omkring forebyggelse af skolefravær. Fraværssamrådet mødes én gang månedligt i forlængelse af samrådet på Handicapcentret for Børn (HCB) og drøfter skolefravær. Det kan være konkrete sager, hvor skolen/PPR har konstateret, at eleven har begyndende, bekymrende skolefravær (forebyggelse af eskalering) eller sager, hvor skolefraværet er blevet massivt.

Familieskolerne

Målet med Familieskolerne er at øge inklusion, læring og trivsel for elever i 0.-6. klasse, der har vanskeligheder ved at være i egen klasse. Dette sker blandt andet gennem en styrkelse af samarbejdet mellem forældre og skole/lærere.

De Utrolige År (DUÅ) storgruppe for skolebørn

På Tovshøjskolen arbejdes der med DUÅ som et forebyggende program i klasseværelset i skolens 0. og 1. klasser. Arbejdet i klasseværelset giver øget inklusion og styrker børnene socialt og sprogligt. Der arbejdes med at uddanne lærere på skolen i metoden, så skolen selv kan overtage opgaven, og Børnecentret evt. kan introducere metoden på andre skoler.

Styrket Indsats overfor anbragte børn

Styrket Indsats overfor anbragte børn er et landsdækkende projekt under Egmont Fonden, hvor Aarhus Kommune deltager ved Mini-institutionen Sølyst. Formålet er at øge andelen af anbragte børn, der gennemfører en folkeskoleuddannelse. Projektet indebærer blandt andet at give medarbejderne værktøjer til at spotte, bearbejde og udbrede positiv praksis og adfærd.

På rette vej

Indsatsens målgruppe er hjemmeboende unge i alderen 13-16 år, der mistriives, og som ikke kan rummes i en specialklasse eller andet specialpædagogisk tilbud. Formålet med indsatsen er dels, at de unge i højere grad bliver i stand til at modtage læring, og at de udvikler kompetencer, der gør dem i stand til at mestre eget liv. Derudover er formålet dels at reducere kompleksiteten og styrke koordineringen i indsatsen over for målgruppen.

PMTO forældrekursus på Tovshøjskolen

Intentionen med Parent Management Training, Oregon (PMTO) kurset er dels, at forældrene tilegner sig og arbejder med nye positive kommunikationsredskaber med deres børn og på denne måde styrker børnenes selvværd, koncentration og det positive samspil i hjemmet og skolen. Derudover er intentionen dels, at PMTO redskaberne styrker forældreskabet, integrationen og samarbejde mellem forældre og skolen.

21. marts 2017

Side 10 af 10

Med venlig hilsen

Bünyamin Simsek
Rådmand

/

Jan Præstholt
Direktør

Thomas Medom
Rådmand

/

Erik Kaastrup-Hansen
Direktør